

Posudek

Bakalářská práce: Ideologické zdroje náboženského terorismu

Studentka: Hana Kantuláková

Bakalářská práce si klade za hlavní cíl porovnat ideové zdroje náboženského terorismu. Vychází především z teoretického studia současné srovnávací sociologie náboženství, jmenovitě z autorů Gillese Kepela (Boží pomsta, česky 1996) a zejména Marka Juergensmeyera (Teror v mysli boží, česky 2007). Přitom věnuje větší prostor především hnutím a organizacím působícím na islámském Blízkém východě. Kromě toho se snaží také diskutovat širší sociální kontext současného náboženského terorismu, především se zaměřením na aktuální procesy a důsledky globalizace.

Pozitivně hodnotím – vedle dlouhodobé snahy a pracovitosti studentky, která postupně vedla k viditelné progresi v kvalitě práce – solidní vhléd a porozumění autorům a zdrojům, se kterými studentka pracovala, z nichž vycházela. Na deskriptivní rovině je práce poměrně povedená, představuje relevantní teze jednotlivých autorů, uvádí adekvátní příklady, nabízí srozumitelný výklad.

Za hlavní slabinu práce naopak pokládám nedostatečnou syntézu a chybějící systematickou komparaci jednotlivých nábožensky orientovaných militantních organizací či hnutí, kterou studentka v úvodu práce čtenáři slibuje jako svůj hlavní záměr. Mimořádně nápadná je absence komparace právě v závěru práce i po formální stránce, protože závěrečná kapitola je mimořádně stručná (jedna strana z celkových 67). A nenabízí proto solidní souhrn a kritickou diskusi jednotlivých tezí práce, ani ono srovnání jednotlivých hnutí a jejich ideologických zdrojů. Pohybuje se místo toho spíše na rovině velmi obecných a povrchních proklamací, ze kterých není například zcela jasné, zda autorka chápe náboženství ve vztahu k násilí jako nezávislou proměnnou (náboženství je hlavní problém, motivuje násilí), jaké závislá proměnná (náboženství je vláčeno a zneužíváno svévolnými interpretacemi ideologů daných hnutí) nebo jde o jednu z řady klíčových proměnných (potenciál motivovat násilí až v interakci/„zřetězení“ s dalšími historickými, sociálními či politickými faktory). Této závěrečné syntézy a především komparace by studentka byla vzhledem ke svému prokázaným schopnostem (v ostatních kapitolách) a vhledu do literatury patrně schopna, bohužel se o to však nepokusila.

Otázky k obhajobě:

1) Zásadním termínem Marka Juergensmeyera je „kosmická válka“ (cosmic war). Zkuste lépe vysvětlit, (a) co se tím rozumí a (b) jaké plní funkce z hlediska militantů či hnutí. Těžiště je v subjektivní interpretaci dané náboženské tradice, nebo spíše v interpretaci světa, ve kterém potenciální/reální náboženští militanti žijí? Jde o termín, který navozuje podobnosti či naopak rozdílnosti militantních hnutí jednotlivých náboženských tradic?

2) Pokuste se prosím o srovnání (viz text posudku) pojetí Gillese Kepela a Marka Juergensmeyera. V čem se liší, co mají společného (pokud jde o jejich závěry i přístup k problému)?

3) Jaké uvádí Mark Juergensmeyer nejčastější způsoby ospravedlňování násilí v rámci židovské, křesťanské, islámské a buddhistické náboženské tradice, se kterými se setkal v náboženských textech i při výzkumných rozhovorech s militanty samotnými (stačí stručně)?

Doporučuji k obhajobě

Navrhovaná známka: 2-3

Santa Barbara, Kalifornie

16. 1. 2013

Karel Černý